

teatrul de păpuși

PERSPECTIVELE REPERTORIULUI TEATRELOR DE PĂPUȘI PENTRU VIITOAREA STAGIUNE

În discuțiile care au avut loc cu prilejul Festivalului internațional al teatrelor de păpuși și marionete a reieșit cu limpezime că una dintre problemele care preocupă astăzi în modul cel mai acut pe păpușarii din cele mai diferite țări este problema dramaturgiei genului. Se pare că în raport cu mijloacele de expresie scenică păpușărească în continuă și evidentă evoluție, piesa, scenariul de păpuși au rămas în urmă, că, față de o atare situație, eforturile mișcării teatrale păpușărești de pretutindeni se îndreaptă, în principal, către normalizarea acestui raport.

De necesitatea unei îmbogățiri, a unei improspătări a repertoriului, atît din punct de vedere tematic, cît și artistic, se resimte (indeosebi, după ce în privința artei spectacolului a dovedit în întrecerea din Festival calități remarcabile) și arta păpușărească din țara noastră.

Concluziile ce decurg pentru întregul nostru front ideologic din documentele plănii C.C. al P.M.R. din iunie 1958, concluzii care se referă — în principal — la necesitatea purității și fermității ideologice, sînt de asemenea stimulente de prim ordin pentru crearea și în domeniul dramaturgiei păpușărești a unor lucrări pătrunse de ideile înalte, constructiv-educative ale epocii noastre.

Unele colective teatrale fruntașe din diferite colțuri ale țării și Serviciul repertorii din Direcția Teatrelor, înțelegînd răspunderea ce le revine în stimularea creării unei dramaturgii păpușărești originale, au inițiat o serie întreagă de acțiuni menite să solicite interesul unor autori talentați, din activitatea cărora să răsară acea producție mult așteptată de piese și scenarii, în care să se întilnească în mod fericit tema utilă, în slujba educației publicului, cu autentice mijloace artistice teatrale și cu acel

— poate nu îndeajuns de definibil, dar ineluctabil — specific păpușăresc.

De la organizarea unor discuții cu scriitorii, la Uniunea Scriitorilor, la Departamentul Culturii, la Teatrul „Tăndărică”, despre dramaturgia păpușărească, pînă la solicitarea individuală, repetată, a unor scriitori și pînă la publicarea unor materiale cu privire la problemele genului, toate mijloacele au fost folosite spre succesul acțiunii noastre. Rezultatele însă nu au fost totdeauna cele scontate. La consfătuirile amintite, scriitorii au venit într-un număr destul de mic, iar cei mai valoroși, a căror prezență am fi dorit-o cel mai mult, au lipsit aproape cu desăvîrșire. Care să fie motivele? Să mai fi rămas oare în concepția unora — cu toate că arta noastră păpușărească și-a cîștigat în ultimii ani, atît în țară cît și în străinătate un loc de frunte — părerea că a scrie pentru păpuși înseamnă a aborda un „gen minor”? Sau poate pe unii scriitori, îi îngrijorează acel „specific păpușăresc” ale cărui coordonate nu le-au găsit încă strînse într-un sistem de principii precise, care să-i ajute în elaborarea lucrărilor lor?

Nu se poate spune însă că actualmente, scriitorii care doresc cu adevărat să servească arta păpușărească nu găsesc destule materiale teoretice și exemple vii — mai precis, spectacole — care să le sugereze, măcar în parte, cerințele genului. În prezent avem bucuria de a fi izbutit totuși să apropiem de teatrul nostru de păpuși cîțiva scriitori fruntași ca: Cezar Petrescu, Victor Eftimiu, Veronica Porumbacu, Vl. Colin și alții.

S-a izbutit (ce e drept, mult mai ușor) să se formeze și un nucleu de scriitori debutanți, cu talent, cu atașament pentru arta păpușărească care, alături de scriitorii amîn-

tiți, vor contribui desigur la acoperirea necesităților repertoriului viitoarei stagiuni. Care este în fapt situația, care sînt, așadar, perspectivele? Cu toate că, datorită slabei participări a scriitorilor fruntași, nu se poate prevedea un reviriment total pozitiv în ceea ce privește profilul viitorului repertoriu, totuși o anumită ameliorare a situației se poate prevedea. Înțeleg aceasta în primul rînd în ceea ce privește scrierea unor texte de spectacole a căror tematică este strîns legată de realitatea zilelor noastre. În acest sens voi aminti programele de estradă, cu scenete satirice la adresa unor rațiile ale contemporaneității, a purtătorilor acestor rațiile.

Promițătoare se anunță îndeosebi lucrările pe care le pregătesc scriitorii Al. Popovici și Sonia Larian (aceasta din urmă a înclus printre scenetele sale și câteva de satiră antilmperialistă).

Remarcabil la aceste două lucrări este și faptul că folosesc și fructifică în caracterizarea personajelor experiențe dintre cele mai înaintate în materie de posibilități scenice păpușărești. Amindouă vor forma, după cum este lesne de înțeles, baza unor spectacole pentru adulți.

Interesantă atît ca tematică (tema exploatarei coloniale) cît și ca posibilități de creație artistică păpușărească, se prevede și piesa pentru copii pe care o scrie Mioara Cremene *Povestea din fundul ceștii de cafea*. Este de fapt povestea unui băiețel care s-a născut în robie, pe pămînturile unui plantator de cafea, lacom pînă la neverosimil, crud pînă la sadism. Soko, micul erou al piesei, rămas orfan de amîndoi părinții, moștenește din partea acestora numai „stilpul datoriilor”, stilp pe care stăpînul avea grijă să îngîmădească mereu liniștele care marcau creșterea datoriilor. Ajutat de prietenii săi, micul Soko va izbui totuși, pînă la urmă, să scape de cruțul său exploatare, care-și va primi pedeapsa binemerită.

Una dintre temele care suscită astăzi într-un mod cu totul deosebit atenția spectatorilor de vîrstă școlară este desigur cea științifico-fantastică. Tocmai aceasta explică și străduințele noastre de a dobîndi piese bune, de acest gen. Din păcate însă, cei mai mulți dintre autorii care au prezentat proiecte sau piese gata scrise, încercînd să răspundă acestei necesități, nu au izbutit pe măsura bunei lor intenții. Lucrările lor erau de cele mai multe ori o îngîmădire de detalii tehnice, obositoare și prezentate într-o formă neartistică, cu un pretext de conflict care rămînea în afara atenției spectatorului. Sau alteori, chiar dacă prezentau oarecare calități judecate prin prisma textului pentru teatrul cu actori, valorau mult mai puțin din punctul de vedere al cerin-

țelor scenei de păpuși. Avem, totuși, cîteva speranțe în ceea ce privește piesa științifico-fantastică pentru păpuși. Ele se datoresc autorilor Mihail Stoian, Mircea Sintimbreanu, C. Ghenea și regizorului Ștefan Lenchiș de la Teatrul „Tăndărică”. Împreună cu actorul minutor Costel Popovici (autorul spectacolelor *Povestea unei păpuși de lemn* și *Mărușța și merele de aur*) Ștefan Lenchiș va putea confirma în mod pozitiv teoria mult discutată a necesității simbiozei între scriitor și regizor în domeniul teatrului de păpuși.

Alte realizări în ceea ce privește tema pentru școlari se așteaptă din partea lui Călin Gruiă, care scrie *Minunata împărăție cu palate de hirtie* (bineînțeles, este vorba de împărăția cărților) și din partea lui V. Athanasie, autor care a mai scris o piesă pentru păpuși cu unele calități: *Maitra* (în repertoriul actual al mai multor teatre). S-a trimis nu de mult către teatre textul aprobat al debutantei Lizica Mușatescu, intitulat: *Micii mușchetari*. Eroi piesei sînt trei pionieri care, treptat, mai întîi numai din spirit de aventură, mai apoi din datorie pionierească, ajung să se angreneze într-o acțiune de denunțare a unor bracornieri care, sfîdînd legile statului, vinau pe ascuns în stațiunea de rezervație naturală a pădurii din marginea satului.

O farsă spumoasă, în care satira e îndreptată împotriva tendinței unor copii de a identifica situațiile și personajele fictive ale basmului cu realitatea și de a-și dori aventuri de dragul aventurii, a conceput și Carmen Mihailescu prin al său: *Ionel cel viteaz*.

Al. Mătru, în afară de *Isprăvile lui Hercule*, în pregătire la Teatrul „Tăndărică”, (piesă care pe de o parte este un elogiu adus măreției și vitezei omului în luptă cu greutățile vieții, iar pe de altă parte o satiră la adresa „faunei” de zeități olimpice), lucrează cu sîrguință la *Legenda Mureșului și a Oltului*, legendă care exaltă dragostea față de patria noastră.

Gică Iuteș, cu același procedeu de îmbinare firească a realului cu fantasticul, care l-a aplicat și la prima sa piesă de păpuși, intitulată *Prăstia Nădrăvană* (care se joacă cu succes la Teatrul din Pitești), scrie acum cea de-a doua piesă, care va fi o comedie din viața școlărilor, cu titlul provizoriu: *Colțul viu*.

Nici spectatorii cei mai mici nu au fost dați uitării. Pentru ei lucrează Octav Pancu-Iași, Viorica Hubber, Luiza Vlădescu, Magda Micu și alții.

Cele două acte ale piesei lui Pancu-Iași, prezentate pînă acum, prevestesc îndeosebi prin umorul și binecunoscuta vervă

a scriitorului, un spectacol care-și va delecta din plin spectatorii.

Luiza Vlădescu a dramatizat două din schițele apărute într-una din cărțile sale pentru copii (*Legenda ghiocelului și a vioarei și Mămico, e 8 Martie*).

Magda Micu, de curind atrasă în domeniul literaturii păpușărești, a ilustrat într-o piesă într-un act, călătoria plină de peripeții și emoții a unei fetițe certate cu curățenia: *In împărăția periei de dinți*.

Majoritatea lucrărilor amintite mai sus au fost angajate cu Ministerul sau cu Teatrul „Tândărică”, pe bază de contract. Din păcate însă puține dintre ele au ajuns pînă acum la acea fază cînd pot fi promovate. Cele mai multe se află abia în „prima formă”; altele sînt scrise parțial, iar altele se găsesc numai în stare de proiect. Cele mai multe constituie, așadar, perspective, mai mult sau mai puțin certe. În afară de ele, ne mai rămîn promisiunile; promisiunile lui Vladimir Colin, ale lui Horia Lovinescu, Al. Mirodan, Radu Boureanu și ale altor scriitori valoroși. Se mai așteaptă realizarea unor lucrări, ca rod al muncii unor teatre de provincie cu diverși autori locali. Printre teatrele care au obținut unele succese în acest sens, se numără cel din Cluj (cu *Povestea stupului* de Alex. Căprariu), cel din Craiova (cu dramatizările unor schițe de Caragiale), cel din Sibiu (cu *Luminița în țara negurilor* de E. Țetelea), cel din Brăila (cu *Glie voinic* de M. Florian) etc. E deosebit de pozitivă munca acestor teatre cu autorii, deoarece sîntem convinși că teatrele de păpuși trebuie să devină treptat acele laboratoare în care vor putea să se nască, pe viitor, cele mai izbutite lucrări ale genului. Îndrumarea pe cit va fi posibil a autorilor pentru munca direct cu teatrele, adică spre cei care sînt chemați să dea viață personajelor, ideilor imaginare de autori, iată una din metodele prin care Direcția Teatrelor scontează să obțină pe viitor rezultatele cele mai pozitive.

Concursul de piese pentru teatrele de păpuși inițiat de Minister în cinstea celei de-a 15-a aniversări a Eliberării, oferă de asemenea unele posibilități de îmbogățire a repertoriului teatrelor în stagiunea care ne stă înaintea. Pentru o cit mai numeroasă și eficientă prezență a scriitorilor la concurs

și, în genere, pentru stimularea creației dramaturgice destinate scenei cu păpuși, din inițiativa Direcției Teatrelor a fost organizată o discuție cu autorii, privind temele care interesează acum teatrele noastre în modul cel mai acut. Scriitorii prezenți în ședință și-au luat angajamente concrete, unii dintre ei fixînd chiar și termenele de finalizare a lucrărilor lor. A reușit, de pildă, că Mircea Crișan și Al. Andy vor scrie un spectacol de estradă pentru adulți; că Al. Mitru se gîndește să participe la concurs cu o piesă care să stimuleze pe școlari în alegerea din vreme a unei meserii; că Mircea Sintimbreanu, în afară de spectacolul științifico-fantastic al cărui proiect s-a discutat la teatrul „Tândărică”, intenționează să scrie o piesă de satiră și umor pentru școlari, al cărei erou principal să fie tradiționalul Tândărică, contemporaneizat; că Nicuță Tănase va aborda pentru prima oară genul, scriind o piesă de aventuri în felul binecunoscutei sale povestiri: *Ora H*; că Viorica Hubber dorește să termine, pînă la încheierea concursului, două piese care să trateze într-un cadru de basm eliberarea patriei de fascism și, respectiv, dragostea și respectul pionierului pentru cravata sa roșie; că Veronica Porumbacu și Viorica Filipoiu, după succesul obținut cu dramatizarea *Poveștii porcului*, intenționează să dramatizeze un alt basm al lui Creangă: *Punguța cu doi bani*; că Al. Popovici va participa la concurs cu o piesă de eroi-pionieri din mediul sătesc și cu o piesetă pentru preșcolari; că, în sfîrșit, pe Nella Stroescu o animă dorința de a-l readuce pe scenă pe veselul Vasilache, care să fie personajul central al unui spectacol de scurte scene satirice pentru sate, ușor adaptabile realității concrete din fiecă sat. Chiar și din această simplă enumerare reiese clar că multe dintre temele de a căror lipsă se resimte repertoriul actual al teatrelor noastre de păpuși, vor fi abordate.

Și dacă la toate acestea adăugăm și traduceri din dramaturgia păpușărească a altor țări, cit și piesele originale aflate în portofoliul Direcției Teatrelor, cred că putem considera că ne așteaptă o stagiune frumoasă, care va întîmpina cum se cuvine a 15-a aniversare a Eliberării patriei noastre

Emilia Căldăraru